

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

โครงการวิจัยเพิ่มศักยภาพเครือข่ายประมงพื้นบ้านจันทบุรีและตราดยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ระหว่างภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ประกอบด้วย สำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 1 (ระยอง) องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวใหญ่ สภาองค์กรชุมชนตำบลอ่าวใหญ่ วัดอ่าวใหญ่ โรงเรียนวัดอ่าวใหญ่ โรงเรียนอ่าวใหญ่พิทยาคาร องค์การบริหารส่วนตำบลห้วงน้ำขาว องค์การบริหารส่วนตำบลตะกาดเง้า องค์การบริหารส่วนตำบลบางกะไชย เทศบาลตำบลบางกะไชย กลุ่มประมงพื้นบ้านแหลมเทียน กลุ่มประมงพื้นบ้านแหลมโป๊ะ กลุ่มประมงพื้นบ้านปากน้ำแฉมหนู ชมรมอนุรักษ์และฟื้นฟูอ่าวบางกะไชย กลุ่มประมงพื้นบ้านท่าแครงและมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี วิธีการดำเนินการวิจัยมีดังนี้

3.1 วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพในรูปแบบเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประกอบไปด้วยนักวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี นักวิจัยจากกลุ่มประมงพื้นบ้านแหลมเทียน นักวิจัยจากกลุ่มประมงพื้นบ้านแหลมโป๊ะ นักวิจัยจากกลุ่มประมงพื้นบ้านปากน้ำแฉมหนู นักวิจัยจากชมรมอนุรักษ์และฟื้นฟูอ่าวบางกะไชย นักวิจัยจากกลุ่มประมงพื้นบ้านท่าแครง ซึ่งวิธีการวิจัยจะมีจุดเน้นที่การจัดเวทีชุมชนการประชุมเชิงปฏิบัติการและการอบรมเป็นที่แลกเปลี่ยนข้อมูลการเรียนรู้และเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านสู่ชุมชนเป้าหมายต้นแบบ ทำให้เกิดการเพิ่มศักยภาพของตนที่มีอยู่จนเกิดการเรียนรู้ตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการวิจัยซึ่งมีขั้นตอนและวิธีการวิจัยดังนี้

3.1.1 ขั้นตอนการเตรียมความพร้อม เพื่อสร้างความตระหนักถึงปัญหาของชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนเครือข่ายประมงพื้นบ้านจันทบุรีและตราด

1. นักวิจัยลงพื้นที่ชุมชนเครือข่ายประมงพื้นบ้านจังหวัดจันทบุรีและตราดเพื่อพูดคุยวางแผนการทำวิจัยในเบื้องต้นเริ่มจากเครือข่ายประมงพื้นบ้านจังหวัดจันทบุรีนักวิจัยได้ลงพื้นที่เมื่อวันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2559 เพื่อพบปะแกนนำกลุ่มประมงพื้นบ้านปากน้ำแฉมหนูได้แก่นายสวัสดิ์ พุฒณะ ประธานกลุ่มประมงพื้นบ้านปากน้ำแฉมหนูและนายชะลูด แก้ววิเชียรหลังจากนั้นได้ลงพื้นที่บางกะไชยเพื่อพบปะพูดคุยกับแกนนำชมรมอนุรักษ์และฟื้นฟูอ่าวบางกะไชยได้แก่นายวิรัช สมศรีสมานต่อมานักวิจัยลงพื้นที่ชุมชนเครือข่ายประมงพื้นบ้านจังหวัดตราด เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2559 เพื่อพบปะนายละเว รัตนวารผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 อ่าวใหญ่ นายมนตรี ธรรมโชติ ประธานกลุ่มประมงพื้นบ้านแหลมเทียน เพื่อเตรียมความพร้อมและทำความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายและกระบวนการวิจัยและสิ่งที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัยซึ่งเป็นการปรับแนวความคิดกระบวนการในการทำงานเบื้องต้น

2. นักวิจัยได้จัดเตรียม มคอ.3 ของแต่ละรายวิชาเพื่อเปิดโอกาสนักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะบูรณาการวิจัยกับการเรียนการสอนโดยเน้นนักศึกษาทั้งนักศึกษาภาคปกติและภาค

กศ.ปช ซึ่งในครั้งนี้มีกรวางแผนการทำงานตามภาคเรียนเป็น 2 ช่วงคือช่วงที่1 เทอม 2/2559 ระหว่างเดือนธันวาคมพฤษภาคม สามารถบูรณาการกับการเรียนการสอนในรายวิชานโยบายสาธารณะและการวางแผน รายวิชาการวิเคราะห์โครงการและการบริหารโครงการ รายวิชาการจัดองค์รทงถิ่น และรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพทางรัฐประศาสนศาสตร์ ช่วงที่ 2 เทอม 3/ 2559 ระหว่างเดือนเมษายน-กรกฎาคมโดยได้บูรณาการกับรายนโยบายสาธารณะและการวางแผน และช่วงที่ 3 เทอม1 / 2559 ระหว่างเดือนพฤษภาคม-กรกฎาคมได้บูรณาการกับนโยบายสาธารณะและการวางแผน กับรายวิชาสัมมนาการเมืองการปกครองและเสนอต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อขออนุญาตให้นักศึกษาลงพื้นที่เก็บข้อมูลการวิจัย

3. คณะผู้วิจัยได้ประสานงานไปยังแกนนำในพื้นที่ชุมชนเครือข่ายประมงพื้นบ้านจังหวัดตราดและชุมชนเครือข่ายประมงพื้นบ้านจังหวัดจันทบุรี เพื่อดำเนินการจัดเก็บข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพและข้อมูลคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแหลมเทียนในเดือนธันวาคม 2559 โดยใช้แบบสอบถาม เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานและรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมของชุมชนที่ยังมีอยู่และมีประสิทธิภาพมาใช้ในการวิเคราะห์สภาพปัญหาของชุมชนมาใช้ในการกำหนดกิจกรรม

3.1.2 ขั้นตอนการวางแผนปฏิบัติการเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้

1. คณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของนักศึกษาให้มีโอกาสลงพื้นที่ชุมชนเครือข่ายประมงพื้นบ้านจันทบุรีและตราดเพื่อสัมภาษณ์ชุมชนและจัดเก็บข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพและข้อมูลคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนสำหรับใช้เป็นข้อมูลกลุ่มในการสร้างพลังของข้อมูลเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมต่อไปโดยคณะผู้วิจัยได้ประสานงานกับแกนนำประมงพื้นบ้านแหลมเทียน ผู้ใหญ่บ้านและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นไว้ก่อนแล้ว

2. การรวบรวมกลุ่มสมาชิกสร้างกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่บ้านแหลมเทียนโดยใช้ภูมิปัญญาของชุมชนที่เห็นว่าสามารถนำมาขับเคลื่อนกิจกรรมโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้าน

3.1.3 ขั้นตอนการถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาสู่เครือข่ายประมงพื้นบ้านจันทบุรีและตราด

1. โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการเปิดตัวโครงการเพิ่มศักยภาพเครือข่ายประมงพื้นบ้านจันทบุรีและตราดยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้าน จังหวัดจันทบุรี ณ วัดบางกะไชย ตำบลบางกะไชย อำเภอแหลมงสิงห์ จังหวัดจันทบุรี วันอาทิตย์ที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2561

2. โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการเปิดตัวโครงการเพิ่มศักยภาพเครือข่ายประมงพื้นบ้านจันทบุรีและตราดยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาชาวบ้าน จังหวัดตราด ณ ชุมชนบ้านแหลมเทียน ตำบลอ่าวใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดตราด วันอาทิตย์ที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2560

โดยทั้งสองโครงการนี้คณะวิจัยได้เปิดโอกาสให้นักศึกษาเลือกทำโครงการตามที่ นักศึกษาสนใจในลักษณะการชอปปิ้งโครงการ

3. โครงการรปศ.จิตอาสาทำน้ำหมักชีวภาพ ณ บ้านปากน้ำแหมหนุ ตำบลตะกาดเจ้า อำเภอกำใหม่ จังหวัดจันทบุรี วันศุกร์ที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2560

4. โครงการรปศ.จิตอาสาปั้นลูกบอลหรรษาเพื่อปรับสภาพน้ำอ่าวแหลมเทียน ณ วัดอ่าวใหญ่ ตำบลอ่าวใหญ่ อำเภอมือง จังหวัดตราด วันเสาร์ที่18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560

5. โครงการรปศ.ช่วยชีวิตปูทะเล ณ โรงเรียนวัดบางกะไชย ตำบลบางกะไชย อำเภอลแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี วันพุธที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560

6. โครงการรปศ.จิตอาสาเพิ่มศักยภาพเครือข่ายประมงพื้นบ้านจันทบุรีครั้งที่1 ณ วัดปากน้ำแหมหนุ ตำบลตะกาดเจ้า อำเภอกำใหม่ จังหวัดจันทบุรี วันเสาร์ที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560

7.โครงการรปศ.จิตอาสาสร้างจิตสำนึกความร่อยหรือของทรัพยากรชายฝั่งให้กับเยาวชน ตำบลอ่าวใหญ่ ณ โรงเรียนอ่าวใหญ่พิทยาคาร ตำบลอ่าวใหญ่ อำเภอมือง จังหวัดตราด วันศุกร์ที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2560

8.โครงการรปศ.จิตอาสาปรับปรุงภูมิทัศน์เกาะเทียน ณ ชุมชนบ้านแหลมเทียน ตำบลอ่าวใหญ่ อำเภอมือง จังหวัดตราด วันอาทิตย์ที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2560

9. โครงการรปศ.จิตอาสาเพิ่มศักยภาพเครือข่ายประมงพื้นบ้านจันทบุรี ครั้งที่ 2 ณ ศาลาประชาคมหมู่7 ตำบลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรีวันเสาร์ที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2560

10. โครงการรปศ.จิตอาสาสร้างแหล่งพักพิงสัตว์น้ำ ณ บ้านแหลมเทียน ตำบลอ่าวใหญ่ อำเภอมือง จังหวัดตราด วันศุกร์ที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2560

11.โครงการมนุษยศาสตร์ร่วมใจสร้างความหลากหลายทางชีวภาพและสร้างสรรค์ศิลปะ ชายฝั่งภาคตะวันออก ณ วัดอ่าวใหญ่ ตำบลอ่าวใหญ่ อำเภอมือง จังหวัดตราด วันอาทิตย์ที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2560

12.โครงการถ่ายทอดผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ทำซั้งเชือกและเทน้ำหมักชีวภาพบ้าน ปากน้ำแหมหนุ วันเสาร์ที่ 19 สิงหาคม พ.ศ.2560

3.1.4 ขั้นตอนการประเมินผลสัมฤทธิ์และผลกระทบของโครงการวิจัยและถ่ายทอด ผลการวิจัยสู่ชุมชน

1. การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการประเมินผลสัมฤทธิ์และผลกระทบการวิจัยเพิ่ม ศักยภาพเครือข่ายประมงพื้นบ้านจันทบุรี ตราดยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญา ชาวบ้าน

2. จัดเวทีคืนข้อมูลการวิจัยให้ชุมชน